

A. Tekst ustawy

Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych¹

z dnia 9 kwietnia 2010 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 530)

(zm.: Dz.U. 2010, Nr 182, poz. 1228; Dz.U. 2011, Nr 126, poz. 715; Nr 149,
poz. 887; Nr 171, poz. 1016)

Spis treści

	Art.
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1–3
Rozdział 2. Biuro informacji gospodarczej	4–11
Rozdział 3. Przekazywanie informacji gospodarczych do biura	12–20
Rozdział 4. Przechowywanie, ujawnianie, aktualizacja i usuwanie informacji gospodarczych	21–31
Rozdział 5. Nadzór nad biurami	32–44
Rozdział 6. Przepisy karne	45–51
Rozdział 7. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe	52–70

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy] 1. Ustawa określa zasady:

- 1) udostępniania informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej;
- 2) wymiany danych dotyczących wiarygodności płatniczej z instytucjami dysponującymi takimi danymi mającymi siedzibę w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 3) tworzenia i działania biura informacji gospodarczej;
- 4) ujawniania, przechowywania, aktualizacji i usuwania informacji gospodarczych;
- 5) nadzoru nad biurem informacji gospodarczej.

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, ustawę z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych, ustawę z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi oraz ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

2. Informacje gospodarcze udostępnia się osobom trzecim nieoznaczonym w chwili przeznaczania tych informacji do udostępniania.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do udostępniania danych pochodzących z publicznie dostępnych rejestrów lub zbiorów.

Art. 2. [Objaśnienie pojęć, informacje gospodarcze] 1. Przez informacje gospodarcze rozumie się dane dotyczące:

1)² podmiotu będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej w zakresie:

- a) nazwy albo firmy,
- b) siedziby i adresu,
- c) numeru właściwego rejestru wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego,
- d) numeru identyfikacji podatkowej (NIP) lub innego numeru identyfikacyjnego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 lit. b i c ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, z późn. zm.),
- e) numeru identyfikacyjnego w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej, zwanego dalej „numerem REGON”, jeżeli został nadany,
- f) imion, nazwisk i numeru ewidencyjnego Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, zwanego dalej „numerem PESEL”, lub innego numeru potwierdzającego tożsamość wspólników, osób wchodzących w skład organów zarządzających lub prokurentów,
- g) imion i nazwisk pełnomocników, o ile zostali ustanowieni,
- h) głównego przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej;

2) osoby fizycznej w zakresie:

- a) imion i nazwiska,
- b) adresu miejsca zamieszkania lub adresu do doręczeń,
- c) numeru PESEL lub innego numeru potwierdzającego tożsamość,
- d) serii i numeru dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;

3)³ osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie:

- a) imion i nazwiska,
- b) numeru PESEL lub innego numeru potwierdzającego tożsamość,
- c) serii i numeru dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- d) firmy,

² Art. 2 ust. 1 pkt 1 zmieniony ustawą z dnia 29.07.2011 r. (Dz.U. Nr 171, poz. 1016), która wchodzi w życie 1.09.2011 r.

³ Art. 2 ust. 1 pkt 3 zmieniony ustawą z dnia 29.07.2011 r. (Dz.U. Nr 171, poz. 1016), która wchodzi w życie 1.09.2011 r.

- e) oznaczenia miejsca zamieszkania i adresu do doręczeń lub adresu, pod którym jest wykonywana działalność gospodarcza,
 - f) numeru identyfikacji podatkowej (NIP) lub innego numeru identyfikacyjnego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,
 - g) numeru REGON, jeżeli został nadany,
 - h) numeru właściwej ewidencji wraz z oznaczeniem organu ewidencyjnego lub numeru właściwego rejestru wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej,
 - i) imion i nazwisk pełnomocników, o ile zostali ustanowieni,
 - j) głównego przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej;
- 4) zobowiązania pieniężnego w zakresie:
- a) tytułu prawnego,
 - b) kwoty i waluty,
 - c) kwoty zaległości,
 - d) daty powstania zaległości,
 - e) informacji o postępowaniach dotyczących zobowiązania,
 - f) informacji o kwestionowaniu przez dłużnika istnienia całości lub części zobowiązania,
 - g) daty wysłania listem poleconym albo doręczenia dłużnikowi do rąk własnych wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura informacji gospodarczej, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura,
 - h) informacji o zbyciu wierzytelności,
 - i) innych informacji przekazanych w trybie i na zasadach określonych w art. 18;
- 5) posłużenia się podrobionym lub cudzym dokumentem w zakresie:
- a) nazwy dokumentu,
 - b) serii i numeru dokumentu,
 - c) daty wystawienia dokumentu,
 - d) oznaczenia, siedziby i adresu podmiotu wskazanego w dokumencie jako jego wystawca,
 - e) imion i nazwiska osoby, której dokument dotyczy,
 - f) okoliczności posłużenia się dokumentem,
 - g) wskazania osoby lub organu, który stwierdził, że dokument jest podrobiony lub cudzy.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:
- 1) dłużniku – rozumie się przez to osobę fizyczną, w tym osobę fizyczną wykonującą działalność gospodarczą, osobę prawną lub jednostkę or-

B. Komentarz

Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych

z dnia 9 kwietnia 2010 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 530)

(zm.: Dz.U. 2010, Nr 182, poz. 1228; Dz.U. 2011, Nr 126, poz. 715; Nr 149, poz. 887; Nr 171, poz. 1016)

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

1. Ustawa określa zasady:

- 1) udostępniania informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej;**
- 2) wymiany danych dotyczących wiarygodności płatniczej z instytucjami dysponującymi takimi danymi mającymi siedzibę w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;**
- 3) tworzenia i działania biura informacji gospodarczej;**
- 4) ujawniania, przechowywania, aktualizacji i usuwania informacji gospodarczych;**
- 5) nadzoru nad biurem informacji gospodarczej.**

2. Informacje gospodarcze udostępnia się osobom trzecim nieoznaczonym w chwili przeznaczania tych informacji do udostępniania.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do udostępniania danych pochodzących z publicznie dostępnych rejestrów lub zbiorów.

- 1** 1. Artykuł 1 ust. 1 ustawy z 9.4.2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz.U. Nr 81, poz. 530 ze zm., dalej: „UInfGU”) określa przedmiot ustawy. Przedmiotem tym jest, po pierwsze, określenie zasad udostępniania informacji gospodarczych dotyczących wiarygodności płatniczej (art. 1 ust. 1 pkt 1 UInfGU). Udostępnianie informacji gospodarczych należy rozumieć zgodnie z definicją tego pojęcia zawartą w art. 2 ust. 2 pkt 6 UInfGU, zgodnie z którą rozumie się przez nie przekazywanie przez wierzyciela informacji gospodarczych do biura informacji gospodarczej oraz ujawnianie tych informacji przez to biuro. Pojęcie informacji gospodarczych zostało zdefiniowane w art. 2 ust. 1 UInfGU poprzez enumeratywne wymienienie elementów informacji stanowiących informacje gospodarcze. W tym sensie można mówić o informacjach gospodarczych w rozumieniu art. 2 ust. 1 UInfGU jako o „kwalifikowanych” informacjach gospodarczych, czy też o informacjach gospodarczych *sensu stricto*, w odróżnieniu od innych informacji posiadających znaczenie gospodarcze, lecz niebędących informacjami gospodarczymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 UInfGU, które można określić jako informacje gospodarcze *sensu largo*. W tym ujęciu informacjami gospodarczymi *sensu largo* będą również dane dotyczące wiarygodności płatniczej otrzymane przez biuro od instytucji dysponujących takimi danymi, mających siedzibę w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, o których mowa w art. 9 UInfGU, a także dane otrzymane przez biuro od instytucji, o których mowa w art. 105 ust. 4 ustawy z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm., dalej: „PrBank”). W odniesieniu do tych danych można posłużyć się również określeniem „danych gospodarczych” (zob. uwagi w Nb 4). Określenie zasad udostępniania informacji gospodarczych (*sensu stricto* i *sensu largo*) w akcie prawnym o randze ustawy spełnia wymogi wynikające z art. 51 (Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r.; Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej: „Konstytucja RP”). Przepis ten ustanawia zasadę tzw. autonomii informacyjnej jednostki, przewidując, iż wszelkie ograniczenia tej autonomii mogą być wyprowadzane wyłącznie w drodze ustawy.
- 2** 2. Należy zwrócić uwagę, że dostęp do informacji gospodarczych został ograniczony zarówno w wymiarze podmiotowym, jak i przedmiotowym. Ograniczenia podmiotowe polegają na określeniu katalogu

podmiotów uprawnionych do otrzymywania informacji gospodarczych dotyczących konsumentów w art. 22 ust. 2 UInfGU (odnośnie wątpliwości dotyczących zakresu podmiotowego zob. komentarz do art. 22 i 24 UInfGU). Ograniczenia przedmiotowe przejawiają się w przyjęciu zamkniętego katalogu informacji gospodarczych *sensu stricto*, które mogą być udostępniane za pośrednictwem biur informacji gospodarczej (zob. komentarz do art. 2 UInfGU). Z powyższych względów można mówić o obowiązywaniu na tle przepisów UInfGU zasady ograniczonego dostępu do informacji. Dostęp do informacji gospodarczych dotyczących konsumentów jest dodatkowo limitowany obowiązkiem uzyskania upoważnienia konsumenta do wystąpienia do biura o ujawnienie tych informacji (art. 24 ust. 1 UInfGU). W związku z tym uprawnione jest stwierdzenie o zasadzie konsensualności (dobrowolności) w zakresie dostępu do informacji gospodarczych dotyczących konsumentów. Obowiązywanie tej zasady nie uchylają wyjątki przewidziane w ustawie (zob. komentarz do art. 25 UInfGU).

3. Wydaje się, iż zaznaczenie przez ustawodawcę w art. 1 ust. 1 pkt 1 UInfGU, że przedmiotem udostępniania na zasadach określonych w UInfGU są „informacje gospodarcze dotyczące wiarygodności płatniczej”, podyktowane było potrzebą zwrócenia uwagi na cele regulacji. W literaturze dotyczącej poprzednio obowiązującej ustawy z 14.2.2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych (Dz.U. Nr 50, poz. 424 ze zm.) podkreślano, iż akt ten tworzył ramy prawne dla „systemu wczesnego ostrzegania” przedsiębiorców o niesolidnych kontrahentach, a konkretnie system wymiany informacji o osobach niewywiązujących się ze swych zobowiązań¹. Poglądy te są aktualne także na tle ustawy będącej przedmiotem niniejszego komentarza, która przejęła większość rozwiązań od swojej poprzedniczki. Rozwiązania te zostały jednak poddane zasadniczym korektom, obejmującym także zmiany systemowe i definicyjne. Celem tych zmian było: usprawnienie funkcjonowania systemu wymiany informacji gospodarczych za pośrednictwem biur informacji gospodarczej, poprawa warunków funkcjonowania biur, a także lepsza ochrona wierzycieli. W założeniu ustawodawcy miało to zapewnić realizację pierwotnych celów ustawy w zakresie poprawy bezpieczeństwa obrotu gospodarczego². Podsumowując, moż-

¹ A. Mednis, [w:] A. Mednis, J. Noga-Bogomilska, Ustawa o udostępnianiu informacji gospodarczych. Komentarz, Warszawa 2003, s. 7.

² Por. uzasadnienie przedłożenia rządowego z 8.5.2009 r., Druk Sejmu VI kadencji Nr 1997, s. 4.

na przyjąć, iż celem regulacji zawartej w komentowanej ustawie jest przede wszystkim stworzenie narzędzi umożliwiających uczestnikom obrotu dokonanie oceny wiarygodności płatniczej potencjalnego kontrahenta w związku z potencjalną transakcją. Cel ten ma być osiągnięty poprzez stworzenie systemu efektywnej wymiany informacji dotyczących wiarygodności płatniczej uczestników obrotu. Pobocznym celem stworzenia takiego systemu jest również wsparcie procesu dochodzenia należności poprzez swego rodzaju „penalizację” nierzetelnych uczestników rynku, co przejawia się w tym, iż udostępnienie informacji o zadłużeniu wiąże się z ryzykiem utraty wizerunku wiarygodnego kontrahenta i – w konsekwencji – ograniczeniem dostępu do różnych form kredytu w szerokim znaczeniu tego pojęcia³.

- 4 4. Co do znaczenia pojęcia „wiarygodność płatnicza”, to należy zwrócić uwagę, iż nie zostało ono zdefiniowane przez ustawodawcę. Wydaje się, iż rekonstrukcji znaczenia tego pojęcia należy dokonać, odnosząc się do pokrewnych terminów występujących w innych aktach prawnych, tj. „zdolność kredytowa”, „ryzyko kredytowe”, a także „wiarygodność kredytowa”. Ustalenie granic znaczeniowych pomiędzy tymi terminami nie jest proste, gdyż zarówno w języku potocznym, jak i w języku prawnym występują one często zamiennie lub w odniesieniu do pojęć o częściowo pokrywających się zakresach znaczeniowych. Jako przykład można wskazać art. 70 § 1 zd. 2 PrBank, zgodnie z którym przez zdolność kredytową rozumie się zdolność kredytodawcy do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Podobną treść ma definicja oceny ryzyka kredytowego zawarta w art. 5 pkt 16 ustawy z 12.5.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zm., dalej „KredKonsU”), zgodnie z którą oceną ryzyka kredytowego jest ocena zdolności konsumenta do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami, w terminach określonych w umowie o kredyt konsumencki, dokonywana przez kredytodawcę. Natomiast nieco inne znaczenie pojęciu oceny (analizy) ryzyka kredytowego nadaje się w doktrynie prawa bankowego, wskazując, iż na ryzyko kredytowe przede wszystkim składa się obawa, że klient nie będzie w stanie zapewnić wymaganych środków pieniężnych do zwrotu kredytu i przeprowadzenia transakcji, zwykle z powodu bankructwa lub problemów z płynnością finansową⁴.

³ Por. A. Bieć, Ocena rozwoju polskiego rynku informacji gospodarczych, Warszawa 2008, s. 16.

⁴ J. Molis, [w:] F. Zoll (red.), Prawo bankowe. Komentarz, t. I, Kraków 2005.

Z kolei pojęcie wiarygodności kredytowej jak dotąd nie doczekało się definicji legalnej w krajowym ustawodawstwie ani też szerszego omówienia w doktrynie prawa. Termin ten występuje w przepisach niektórych ustaw, gdzie odnosi się głównie do ocen wiarygodności kredytowej dokonywanych przez tzw. zewnętrzne instytucje wiarygodności kredytowej – por. art. 128 ust. 6 pkt 4–6 PrBank, art. 105 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 211, poz. 1384 ze zm.). Chodzi o tzw. agencje ratingowe⁵. W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, iż wiarygodność kredytowa należy do prawnie chronionych dóbr osoby prawnej⁶. Wydaje się, iż nie inaczej będzie w przypadku osób fizycznych, dla których wiarygodność kredytowa nabiera coraz większego znaczenia w dobie rozpowszechnienia przeróżnych form kredytu konsumenckiego. Podsumowując, należy wskazać, iż pomimo pewnych różnic semantycznych wszystkie wymienione terminy odnoszą się do zdolności podmiotu do sprostania zaciąganym zobowiązaniom – w aspekcie materialnym, psychologicznym i etycznym. Podobnie należy rozumieć wiarygodność płatniczą, o której mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 i 2 UInfGU – jako prawdopodobieństwo wywiązania się przez podmiot z zobowiązania pieniężnego, oceniane na podstawie dotychczasowych zachowań płatniczych tego podmiotu.

5. Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 2 UInfGU przedmiot ustawy obejmuje 5 również określenie zasad wymiany danych dotyczących wiarygodności płatniczej z instytucjami dysponującymi takimi danymi mającymi siedzibę w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Zasady wymiany danych pomiędzy biurami informacji gospodarczej oraz tymi instytucjami zostały określone w art. 9 i 10 UInfGU. Możliwość dokonywania takiej wymiany stanowi istotne *novum*, którego nie przewidywały przepisy ustawy z 14.2.2003 r. Celem wprowadzenia takiej możliwości przez ustawodawcę było usprawnienie wymiany informacji dotyczących wiarygodności płatniczej w wymiarze transgranicznym, przede wszystkim

⁵ Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe, Druk Sejmowy V kadencji Nr 1240, s. 23.

⁶ A. Kubiak-Cyrul, *Dobra osobiste osób prawnych*, Kraków 2005. Por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 22.10.1991 r., I ACr 400/90, Wok. 1992, Nr 1, s. 27.